

Februari (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Afgelopen maand kwam ik een bericht tegen over het mij niet bekende Oostenrijkse **Frauenmuseum Hittisau**, dat de

Oostenrijkse Museumprijs 2017 had gekregen en onlangs als het tweede beste museum in Oostenrijk werd bestempeld. Het museum is in 2000 geopend en gewijd aan de culturele prestaties van vrouwen, met de nadruk op die uit de regio. Er zijn tentoonstellingen, presentaties, evenementen (ook voor kinderen), lezingen en workshops, in een architectonisch erg mooi vormgegeven gebouw in het noordwesten van het land.

Het museum blijkt deel uit te maken van een internationaal netwerk van vrouwenmusea, de *International Association of Women's Museums (IAWM)*, en heeft dit netwerk mede opgericht. Nu in 2018 zijn er 88

musea bij aangesloten, waarvan er 17 virtueel zijn, met daarbij 44 anderssoortige initiatieven. Op de IAWM website vind je een lijst van aangesloten musea. In Nederland wordt *Het museum van de vrouw genoemd*, waar ik al eerder over heb geschreven, maar wat op dit moment is gesloten wegens een ingrijpende verbouwing en het *Vrouwenhuis* in Zwolle, waar ik wel informatie over heb gevonden, maar waarvan de website op dit moment niet (b)lijkt te werken.

Het **Oude Vrouwenhuis** werd in 1742 gesticht door de welgestelde Aleida Greve. In haar testament had zij bepaald dat haar mooie patriciërshuis aan de Grote Aa na haar dood tot een hofje voor 'oude vrouwen en vrijsters' van hervormde huize moest worden bestemd. De bejaarde vrouwen kregen elk een eigen kamer en mochten daar gratis wonen. Bovendien kregen zij elke maand een toelage. Een van de eerste bewoonsters was Aleida's dienstmeid Sophia Jans.

Tot 1984 werd het (*Oude*) *Vrouwenhuis* als hofje bewoond. Na uitvoerige restauratie is de benedenverdieping opengesteld voor het publiek, waar te zien is hoe de dames door de eeuwen heen hebben geleefd. Ook zijn er schilderijen te zien van jonge amateurschilderessen en van Aleida Greve, die destijds les kregen van schilder Willem Beurs. Meer info over Hittisau en IAWM: <http://www.frauenmuseum.at>, en <http://iawm.international>

Bij het inventariseren van lopende tentoonstellingen kwam ook *Castrum Peregrini* voorbij. In deze *Burcht van de Pelgrim* aan de Herengracht (nr 401) hielden kunstenaressen Gisèle van Waterschoot van der Gracht (1912-2013) en de Duitse dichtster Wolfgang Frommel tijdens de Tweede Wereldoorlog jonge joodse onderduikers verborgen. Ze maakten de opsluiting draaglijk met een programma vol kunst en poëzie. Na het overlijden van de 100-jarige hoofdbewoonster Gisèle van Waterschoot heeft het pand de functie van Huis van Cultuur, Vrijheid en Vriendschap gekregen. Afgelopen jaar stonden de culturele activiteiten in het teken van ***The female perspective***. Er werd ingezoomd op de 'womanhood' Van Gisèle en de sociale en culturele betekenis van vrouwelijke identiteit, seksualiteit, feminisme en gender, allemaal in relatie tot de historische context en actuele gebeurtenissen.

Van 19 januari t/m 11 maart is er in een samenwerkingsverband van Castrum Peregrini en *Framer Framed* bij deze laatste ***Some Things Hidden*** te zien, een tentoonstelling over verbergen en het verborgene. Vertrekpunt is het

levensverhaal van de oudtante van kunstenaar en curator Charlott Markus, een Joodse vrouw die zich wist te 'verbergen'

in het Berlijn van de Tweede Wereldoorlog, zonder zich te onttrekken aan het openbare leven. De invalshoek van Castrum Peregrini is verbergen als een manier van overleven, bij Framer Framed ligt de nadruk op de politiek van de (on)zichtbaarheid. Een (on)zichtbare status is niet neutraal; wie bepaalt wat wel of niet zichtbaar wordt gemaakt in de samenleving, wat krijgen we wel/niet te zien en waarom? Zichtbaarheid bleek een belangrijk thema tijdens de zoektocht van Charlott Markus. Het bracht haar ertoe om foto's van de sterke vrouwen in haar familie tentoon te stellen, waarbij zij speelt met die zichtbaarheid. Dit thema bleek te groot te zijn om die te beperken tot haar familie en zo ontstond na benadering van andere kunstenaars *Some Hidden Things*. De tentoonstelling bestaat uit een aantal uit de geschiedenis ontbrekende verhalen van vrouwelijke kunstenaars.

Meer info: <https://framerframed.nl/exposities/exhibition-some-things-hidden/> en <http://castrumperegrini.org/agenda/>

Een artikel in tijdschrift *Lover* over de

tentoonstelling: http://tijdschriftlover.nl/recensies/verbergen_is_ook_een_manier_van_zichtbaar_maken

Aansluitend nog een tweetal tentoonstellingen over kunstwerken van vrouwen:

- Nog t/m 4 maart is in het Noord-Veluws museum in Nunspeet de tentoonstelling **Vrouwen, Uit de kunst!** te zien. Vanaf

1880 komen vele kunstschilders naar de ongerepte noordelijke Veluwe. In eerste instantie lijken het alleen mannelijke kunstenaars te zijn, maar het blijkt dat ook vrouwen in deze omgeving als kunstenaar actief zijn geweest. Tussen 1880 en 1950 werken zeker 55 vrouwelijke kunstenaars voor kortere of langere tijd op de Noordwest Veluwe. Van het leven en werk van deze vrouwen is nog weinig bekend. Deze tentoonstelling wil daar verandering in brengen en laat zien dat vrouwen in die tijd niet alleen fijnzinnige bloemstillevens schilderden. Niet alleen lieve gezichtjes, maar ook karaktervolle portretten. Zij trekken ook naar buiten en maken hun eigen weergave van landschappen, dorpen en stadsgezichten en van mensen aan het dagelijks werk. Er wordt een grote diversiteit aan kunstwerken gepresenteerd van 16 vrouwen.

Meer

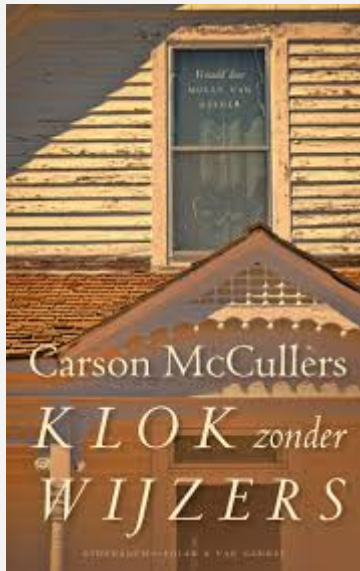
info: <http://www.noord-veluws-museum.nl/tentoonstellingen/nu-te-zien/vrouwen-uit-de-kunst/>

- Vanaf afgelopen weekend t/m 29 april is in museum Boijmans de nieuwe presentatie **Marie Louise Von Motesiczky** te zien in de collectie-opstelling *De collectie als tijdmachine*. Gastconservator en kunsthistoricus Carel Blotkamp brengt een aantal nieuwe schatten uit het depot van het museum naar de acht zogenaamde wisselzalen, waaronder dus werk van de in Wenen geboren Joods-Oostenrijkse Marie Louise von Motesiczky (1906-1996), die in 1938 met haar moeder naar London is gevlucht. Haar vroege schilderijen zijn beïnvloed door het Duitse expressionisme, later door Oskar Kokoschka. Haar werk is gedeeltelijk naar de werkelijkheid geschilderd (stillevens, landschappen, portretten, waaronder vele van haar moeder), gedeeltelijk op de fantasie gebaseerd en symbolisch geladen.

Meer info: <https://www.boijmans.nl/tentoonstellingen/marie-louise-von-motesiczky>

[Onlangs uitgebrachte titels](#)

- **Klok zonder wijzers** is de eerste Nederlandse vertaling van de laatste roman van Carson McCullers uit 1961. In een stadje in Georgia (1953), in het zuiden van de Verenigde Staten, volgen we vier mannen. De 39-jarige drogist en apotheker die hoort dat hij ongeneeslijk ziek is en in het reine probeert te komen met zijn geweten vanwege zijn 'verspilde leven'. Een oude rechter die zich verzet tegen integratie van de zwarte bevolking en verlangt naar de oude waarden van het Zuiden. Zijn dwarse, idealistische kleinzoon die heimelijk gevoelens koestert voor Sherman, een zwarte weesjongen met blauwe ogen. Sherman, die te vondeling is gelegd in de kerk, en worstelt met zijn identiteit. Gaandeweg blijkt dat hun levens onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Alle thema's van Carson McCullers komen samen: eenzaamheid, onbeantwoorde liefde, intolerantie en vooroordelen, geheimen en verlossing.

- **Laatste vrienden** is het slotstuk van de trilogie van Jane Gardam over Old Filth, de *Onberispelijke man* Edward Feathers, diens echtgenote de *Trouwe vrouw* Betty en zijn grote rivaal Terrence Veneering. De relatie van beide mannen en hun beeld van

elkaar worden na het overlijden van Betty verder uitgediept en de puzzelstukjes gaan in elkaar vallen. Dit deel is geschreven vanuit het perspectief van Terry en wordt binnenkort door onze recensente Hannah besproken.

- **De geheime brieven** is een soort nagalm van de hierboven genoemde trilogie van Jane Gardam. Edward en Terry zijn uitgenodigd bij een oude vriendin van Betty. Bij het gezelschap voegt zich nog een bonte verzameling anderen.

Interview met Jane

Gardam: <https://www.trouw.nl/cultuur/schrijver-jane-gardam-mijn-personages-hebben-me-ge-red~a3cc84ba/>

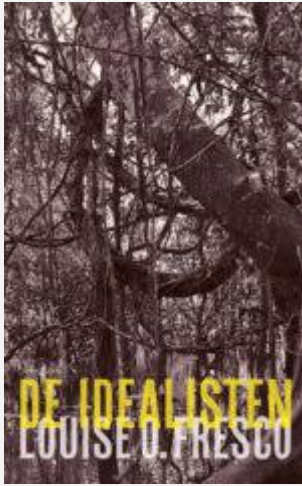

- **De laatste getuigen** van de Wit-Russisch-Oekraïense Svetlana Alexijevitsj dateert al uit 1983, maar is nu pas in het Nederlands verschenen. Het boek valt onder 'geëngageerde literatuur'. Het lijkt geschiedschrijving of journalistiek, maar het zijn 'bekentnissenromans: monologen van individuele personen waarin zij historische gebeurtenissen vertellen. *De laatste getuigen* bevat de traumatische herinneringen van toenmalige kinderen (5-12 jaar). Ze sprak met mannen en vrouwen die tijdens de inval van Duitsland in Wit-Rusland nog kinderen waren en verwerkte hun herinneringen in 101 kortere en langere verhalen, een schokkend beeld van het kinderleed in die tijd.

-Schrijfster Sana Krasikov groeide op in Georgië en verhuisde op haar 9e naar de V.S. In haar **De terugkeer van Florence** doet een jonge vrouw er in de jaren dertig alles aan om haar kleingeestige familie in Brooklyn te ontvluchten. Ze krijgt de kans krijgt naar Moskou te emigreren. Jaren later maakt haar zoon eenzelfde reis.

Terwijl hij bezig is met een internationale oliedeal, duikt hij in het verleden van zijn moeder. Hij ontdekt wie zij werkelijk was, en gelijk ook het verhaal van een hele generatie Amerikanen die door hun land in de steek gelaten werd. Naast het verhaal over een moeder en haar zoon is het een heel actueel relaas over twee landen die elkaar in een wurggreep houden.

- **De idealisten** van Louise Fresco is ook al het sluitstuk van een soort trilogie. In haar eerste roman *De kosmopolieten* vroeg ze zich af of het in onze tijd nog mogelijk is een idealistische wereldburger te zijn. In het vervolg *De utopisten* beschreef ze de dubieuze ontwikkeling van een stel voormalige utopisten en activisten tot maatschappelijke succesnummers. En nu komt de idealist aan bod, een dokter die in het Afrikaanse oerwoud een ziekenhuis runt en in de loop der jaren steeds meer gaat twijfelen over het nut van zijn wetenschappelijke aanpak. In het tijdbestek van een dag en een nacht worden zijn leven, en die van de andere dorpingen helemaal overhoop gegooid.

- In **De macht** van Naomi Alderman ontdekken vrouwen overal ter wereld dat zij kracht bezitten. Met de minste vingerbeweging kunnen ze folterende pijnen veroorzaken, en zelfs doden. Ineens beseft iedere man op aarde dat hij de macht niet meer in handen heeft. De Dag van de Meisjes is aangebroken - maar waar houdt

het op? En hoe gaat dat aflopen? De schrijfster wil vrouwen, en ook mannen, laten nadenken over hun eigen capaciteiten, en die van de ander. En over machtsverhoudingen.

- Ruim een week voor haar 80e verjaardag is een nieuwe editie verschenen van **Beatrix**. **Dwars door alle weerstand heen**, de biografie van Jutta Chorus over inmiddels weer prinses Beatrix, met een reconstructie van de zwaarste jaren van haar koningschap. Ter gelegenheid van deze nieuwe editie (de oude is uit 2013) sprak de schrijfster opnieuw met een aantal mensen uit Beatrix' directe omgeving.

Trouw schreef half januari over vier debuutromans die 'bijblijven'. Eén ervan werd vermeld in de vorige nieuwsbrief, *Noord* van de Vlaamse Sien Volders, de andere niet:

- *Herien Wensink* schreef **Kleihuid** over de Eerste Wereldoorlog in Vlaanderen 1918. In een geïmproviseerd revalidatieoord achter het front delen de Britse officier Rupert Atkins en soldaat Harvey Cole noodgedwongen een kamer. Harvey herstelt moeizaam van zware verwondingen aan zijn gezicht, met Rupert is ogenschijnlijk niets mis maar hij verzet zich tegen zijn verblijf en weigert over zijn frontervaringen te praten. Na de wederzijdse afkeer ontstaat er fascinatie. In de confronterende nabijheid van de ander moeten ze zich leren verzoenen met de schade die de oorlog geestelijk en lichamelijk heeft aangericht.

- In **Dochter** kruipt de Vlaamse Lenny Peeters in het hoofd van een zwakbegaafd meisje met een verstoord moreel besef. ze woont bij haar vader op een verwaarloosde boerderij. Als het meisje haar vader dood aantreft begrijpt ze niet wat er is gebeurd. *Dochter* lijkt een onschuldige psychologische roman, maar dat blijkt slechts schijn.

- Centraal in **Een heldenleven** staat de vraag: wat betekent het om je volledig uit te leveren aan de kunst? *Persis Bekkering* doet dit in een verhaal over een perfect begenadigd violist, tevens meesterkok en straatfotograaf die uit balans gebracht wordt door het contact met een vriend en een jonge kunstenares die hem confronteren met zijn leegheid. Het

resultaat is dat zij zelf ook uit het lood raken. Wat is de prijs van perfectie, en wat kan kunst nog betekenen in onze prestatie maatschappij?

Poëzie

- De poëziegroep besprak haar gedichten een paar weken geleden, kort na het verschijnen van haar nieuwe bundel, haar zevende: **Oefening in het alleenlopen** van de niet zo bekende dichteres *Kreek Daey Ouwens*. Het is een mooi uitgegeven bundel waarin we de wereld beurtelings door de ogen van een jong meisje en door die van een jonge vrouw

zien. Recensente Janita Monna beschrijft de poëzie als “volwassen peinzen over kinderlijke werelden”.

- In **Kozijnen van krijt** observeert *Hanneke van Eijken* “helder scherp en filmisch de verhouding tussen mens, tijd en natuur. Ze onderzoekt of we geluk kunnen vasthouden, laten stollen in de tijd. Hoe bezweer je onheil dat voortdurend op de loer ligt?” De bundel “heeft een tedere muzikale toon. De dreiging is nooit ver weg.” Een dreiging waartegen ze als jonge moeder haar kind wil beschermen.

- Dichter des Vaderlands *Ester Naomi Perquin* liep op uitnodiging van de Nederlandse Politie een paar maanden mee met verschillende politiemensen. Hun verhalen, herinneringen en optreden vormden de basis voor haar nieuwe bundel **Lange armen**. In tien gedichten trof ze de alledaagse werkelijkheid achter het credo ‘waakzaam en

dienstbaar’.

- De tweede bundel van *Kira Wuck*, **De zee heeft honger**, gaat over de anonimiteit van de stad, het verlangen om aangeliend te worden en de verlokking van de zee. Familie, of eerder de afwezigheid ervan, is een terugkerend thema in haar poëzie. Haar eerste bundel *Finse meisjes* is destijds erg enthousiast ontvangen.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten

- Op 11 februari houdt Marijke van Dorst van Salon Saffier een lezing over *A.C.S. Wallis* en *Christine Doorman*, **Vergeeten schrijfsters rond de Maliebaan**. In hun tijd, de 19e eeuw, waren ze beroemd, tegenwoordig kent bijna niemand ze meer. Ze werden rond 1850 in Utrecht geboren, en woonden en werkten vele jaren in de omgeving van de Maliebaan. Beiden waren (ere)lid van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde en promoveerden het werk van buitenlandse auteurs in Nederland. A.C.S. Wallis schreef vooral historische romans en Christine Doorman liet meer dan 200 boeken na, geschreven, bewerkt of vertaald. Ook zullen er voordrachten zijn uit het werk van beide schrijfsters. Meer info: <http://www.salonsaffier.nl/Programma+informatie.php?id=271&nav=2>

- Het zijn jaarlijks terugkerende voorstellingen in theater Kikker van de 3 dames van *Maatschappij Discordia*. Op 22, 23 en 24 februari is het alweer de 8e uit de serie **Weiblicher Akt**, en dit keer een

meeslepend liefdesverhaal over een prostituee die sterft aan tbc. Of was het syfilis? **Dumas/Ladame/Desade** draait om het tragische leven van Marguerite Gautier, de Dame met de Camelia's uit de gelijknamige roman uit 1848 van Alexandre Dumas fils, onwettige zoon van Alexandre Dumas père, schrijver van De drie musketiers. Het is die onwettigheid die aan de basis ligt van de semi-autobiografische roman van de zoon. Naar beproefd recept breken de dames van Discordia het plot van La Dame open en laten de Marguerite in zichzelf aan het woord. Is er een andere, actievere rol voor haar mogelijk, of staat schaamte de vrouw nog altijd in de weg? In hun poging Marguerite de macht over haar eigen leven terug te geven laten ze zich, verrassend misschien, helpen door Markies de Sade.

Meer info: <https://www.theaterkikker.nl/agenda/weiblicher-akt-8-dumasladamedesade/>

Bibliotheek-nieuws

– De *zelfgemaakte scheurkalender* van Sanne Bloem wordt nog verkocht. We hebben nog één zelfgemaakt exemplaar liggen voor € 20,-!

Op de website <http://zelfgemaaktescheurkalender.nl> vind je allerlei informatie over het maakproces, de bijdragen, verkooppunten etc. Sanne heeft zes van onze 'enorm rijke verzameling recensies' in de scheurkalender opgenomen: *Fuzzie* van Hanna Bervoets (door Hannah Kuipers), *Hier zijn is heerlijk* van Marie Darrieussecq (door Lia Martinali), *Een klein leven* van Hanya Yanagihara door (Kimberly M, *Lila* van Marilynne Robertson (door Litania de Graaf), de biografie *Andreas Burnier. Metselaar van de wereld* van Elisabeth Lockhorn (door Pien van Leeuwen) en *Briefroman* van Juli Zeh (door Ine van Emmerik). We hadden nog meer recensies klaar liggen, die staan in de wacht voor de volgende keer.

– We hebben het plan om op 10 maart weer meete doen met **nl doet** en allerlei klusjes in de bibliotheek te gaan doen, én in de tuin. Wie graag mee

wil komen doen is van harte welkom. Graag even laten weten via info@vrouwenbibliotheek.nl. Na afloop zal er thee of een borrel zijn. In de volgende nieuwsbrief volgen meer details.

NLdoet. 9 en 10 maart

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Klok zonder wijzers van Carson McCullers, *Leven en liefdes van een duivelin* van Fay Weldon, *Als werden wij ergens ontboden* van Mirjam Van hee,

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd, wel acht!

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/01/08/mammie-door-ronelda-kamfer/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/01/11/lichte-jaren-door-elizabeth-jane-howard/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/01/12/de-jaren-virginia-woolf/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/01/16/warme-melk-door-deborah-levy/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/01/17/grime-door-wytske-versteeg/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/01/19/het-purperen-land-door-edna-ferber/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/01/21/wat-helpt-is-een-wonder-door-anne-vegter/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/01/24/de-meisjes-door-emma-cline/>

De leenbijdrage voor 2018 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2018'. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd.

Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 29 januari 2018

Januari (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Een bescheiden nieuwsbrief op deze oudjaarsdag, maar weer een goede gelegenheid om alle vrijwillig(st)ers en andere betrokkenen bij de vrouwenbibliotheek van harte te bedanken voor hun inzet en bijdrage gedurende het afgelopen jaar. Het is om allerlei redenen een relatief rustig jaar geweest, met weinig extra activiteiten. De leesgroep, de poëziegroep, de recensies en het lenen hebben wel onverminderd op enthousiaste belangstelling kunnen rekenen.

Jonna, het wordt bijna een traditie, graag wil ik jou als eerste bedanken. Ik ben nog steeds heel blij met jouw werk en jou als steun en toeverlaat: het werk aan de website, het uitzoeken van privacyregels, het samen met Rianne dragen van de poëziegroep e.d.!

Recensies van kortgeleden verschenen boeken maken (gelukkig) nog steeds een belangrijk deel van de website uit. Ook dit jaar hebben een flink aantal recensenten hieraan bijgedragen. Sommigen doen het al jaren, anderen zijn net begonnen, sommigen schrijven er een per maand, anderen een per jaar. Dankzij jullie krijgen de boeken aandacht, kunnen belangstellenden kijken of een titel hen aanspreekt en is de bibliotheek blij met de recensie-exemplaren van talrijke uitgeverijen. Dit jaar is er iemand bijgekomen die graag poëzie leest en erover schrijft. Dat was tot nu toe een onderbelicht onderwerp, maar heeft al gezorgd voor een paar erg mooie poëziebesprekingen. Bijzonder dit jaar was dat een deel van de recensies terecht is gekomen in de 'zelfgemaakte scheurkalender' van 2018. Dus dank je wel Anneke, Bianca, Elsje, Fieke, Hannah, Ine, Jonna, Kimberly, Kyra, Lia, Litania, Mary, Maud, Olaf, Pien en Rowen!

Aan iedereen, lezer, leenster/leener, vrijwillig(st)er, belangstellende een mooi en inspirerend nieuw (boeken)jaar gewenst.

Een paar 'nieuws'berichten van de afgelopen maand:

- Tijdens het IDFA was de documentaire **Jane** te zien, over chimpansee-biologe Jane Goodall. Het is een intieme documentaire over haar (levenswerk) en bestaat grotendeels uit verloren gewaand beeldmateriaal.

- Begin oktober ontving **Anne Proulx** de prestigieuze *Lifetime Achievement Award* van de American Book Foundation. "Het oeuvre van Annie proulx is uniek, van groot belang en alom geliefd", zei David Steinberger, bestuursvoorzitter van de

National Book Foundation. In maart verscheen haar nieuwe roman **Schorshuiden** (*moet nog gerecenseerd worden, zit in de 'doos'*) en werd ook in Nederland lovend ontvangen.

- De Amerikaanse schrijfster **Sue Grafton** (77) is overleden. Ze is bekend van de alfabetreeks: een reeks detectiveromans rond de vrouwelijke speurder Kinsey Millhone. In de bibliotheek staan 16 delen van haar hand en te oordelen naar hoe vaak ze zijn geleend, was men erg enthousiast over haar.

- In de Trouw van 23 december stond een dubbelinterview en gesprek met de van oorsprong Egyptische feministe **Nahed Selim** die veel kritiek had/heeft op de Islam en met de van oorsprong atheïstische cultuurhistorica **Amanda Kluveld**. Zij hebben zich beiden tot het strenge christendom bekeerd (streng katholiek resp. reformatorisch), en voor de duidelijkheid: los van elkaar. Voor beiden een opmerkelijke ontwikkeling die ze proberen uit te leggen.

- Op het online literatuurmuseum is een verhaal verschenen over **Anna Enquist**, een verhaal over de verwantschap tussen taal en muziek en de discipline die musiceren en schrijven vergt. De taal van muziek klinkt bij haar door in alle genres die ze beoefent.

Te zien op: <http://literatuurmuseum.nl/verhalen/anna-enquist/geen-uiteenscheuren-zo-wreed>

Een themakatern van Letter en Geest in Trouw in november ging over de Nederlandse slavernijgeschiedenis en het nationaal museum dat Amsterdam graag zou willen. Welke verhalen zouden daar verteld kunnen worden? Ik had voor de januaribrief meer over 'Slavernij in de letteren' aangekondigd. Dat wordt helaas februari.

Onlangs uitgebrachte titels

- **De verloren familie** van **Jenna Blum** is een indrukwekkend verhaal over de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog voor een overlever. Het boek bestaat uit drie delen. In elk deel wordt verteld vanuit het perspectief van één van de drie gezinsleden.

- **Kom vrouwen, aangepakt!** is een biografie over de West-Friese ambitieuze arbeidsvrouw Trien de Haan-Zwagerman (1891-1986), die al ver in de dertig is als zij besluit haar leven helemaal om te gooien en zich stort in politiek en vrouwenrechten. Het is het bijzondere levensverhaal van een gewone vrouw, waarin bijna een eeuw vaderlandse geschiedenis besloten ligt. Van armoede en klassenstrijd, van onderdrukking en oorlog (ze zat in Ravensbrück), van vrijheid en wederopbouw.

- **Noord** is de debuutroman van de Vlaamse **Sien Volders** en gaat over Sarah, een jonge zilversmid die vanuit Vancouver naar het uiterste noorden van Canada trekt om daar een levensbepalend besluit te nemen, verblijvend in een geïsoleerde gemeenschap.

Geïnspireerd op de geschiedenis van de Tr'ondëk Hwëch'in indianen.

- **De twaalfjarige bruiloft en andere verhalen** van **Maeve Brennan** zijn een serie korte (door de VPRO schitterend genoemde) verhalen over de eenzame mevrouw Bagot die hunkert naar aandacht van echtgenoot Martin.

- **Familiestukken** is een selectie (ongedateerde) verhalen van **Alice Munro**. Ze gaan over moeders en echtgenotes die ergens —voor zichzelf niet heel duidelijk— naar een ander leven verlangen, als actrice, schrijfster, violiste, maar dat verlangen nooit hardop formuleren.

- **Ook getest op vrouwen** van Marek Glezerman wordt aangekondigd met: Wist je dat vrouwen zestig procent meer kans hebben op bijwerkingen van geneesmiddelen dan mannen? Eeuwenlang zijn artsen ervan uitgegaan dat vrouwen een 'light'-versie van het mannenlichaam zijn en dat je dus prima de geneesmiddelen en behandelmethodes die in hoofdzaak voor mannen worden ontwikkeld op vrouwen kunt toepassen. Pas de laatste twintig jaar groeit het besef dat dit allerm minst het geval is, en zelfs gevaarlijk kan zijn. Naar een genderrevolutie in de geneeskunde?

Een aantal heruitgaves de afgelopen tijd:

- **Joke Smit. Biografie van een feministe** van Marja Vuijsje: in 1967 werd haar artikel *Het onbehagen bij de vrouw'*, waarin ze ook haar eigen ervaringen als vrouw en als werkende moeder beschreef, het startschot voor de Tweede Feministische Golf in Nederland en richtte Joke Smit de actiegroep Man Vrouw Maatschappij op.

- **Rolien en Ralien** is een 2e heruitgave van Josepha Mendels na *Je wist het toch* en de biografie van Sylvia Heimans over haar. Als Josepha Mendels in december 1942 de vlucht uit bezet Frankrijk over de Pyreneeën begint, zit het manuscript van *Rolien en Ralien* in haar rugzak. Maar haar gids laat haar halverwege in de steek en neemt haar bagage mee.

- **De tuinen van Bomarzo** van Hella Haasse, oorspronkelijk verschenen in 1968, gaat over het 16e eeuwse park in de buurt van Rome met allerlei 'wanstaltige' beelden. Wie heeft ze daar neergezet en waarom? Daar gaat Hella Haasse naar op zoek.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten

- Op 7 januari is de feestelijke bundelpresentatie van Hanneke van Eijkens tweede bundel **Kozijnen van krijt** in houtzaagmolen De Ster in Utrecht. Met optredens van o.a. Nadine Ancher en Esther Jansma.

Meer info: <http://www.literaireladder.nl/evenement/bundelpresentatie-hanneke-eijken/>

- Op 11 januari organiseert Het Literatuurhuis een **winterse editie van de Nacht van de Poëzie**, met de genomineerden voor de VSB Poëzieprijs, die op 25 januari in Den Haag zal worden bekend gemaakt en uitgereikt aan de beste Nederlandstalige dichtbundel van 2017. Dichter des Vaderlands Ester Naomi Perquin is een van de nachtpresentatoren en zal o.a. verwelkomen Marije Langelaar met **Vonkt**, Mieke van Zonneveld met **Leger** en Charlotte

van den Broeck met **Nachtroer**. Ook zal optreden het muzikale cabaretduo *Yentl en de Boer*. Over **Vonkt** en **Nachtroer** staan mooie recensies op onze website.

Meer info: <http://www.hetliteratuurhuis.nl/agenda/959/>

- Op 20 januari wordt in Arnhem een symposium gehouden over **Zwangerschap na seksueel misbruik**. Er zal op zoek gegaan worden naar manieren waarop de hulpverlening vrouwen met een verleden van seksueel misbruik die zwanger zijn of willen worden, kan ondersteunen en optimaal voorbereiden. Een verkenning van de problemen, triggers én oplossingen rondom zwangerschap na seksueel misbruik.

Maar info: <http://symposium.hulpverleningnaseksueelmisbruik.nl>

- In het Noord-Veluws Museum in Nunspeet is de tentoonstelling te zien "**Uit de kunst! Kunstenaressen op de noordelijke Veluwe 1880-1950**". Er wordt stilgestaan bij

vrouwelijke kunstenaars, die vaak ten onrechte in de vergetelheid raakten of in de schaduw bleven van 'de grote meesters', o.a. Sientje Mesdag-van Houten, Blanche Douglas Hamilton, Marie Wandscheer, Suze Robertson en Jo Koster.

Op 24 januari zal kunsthistorica *Karin Haanappel* een lezing houden over vrouwelijke kunstenaars binnen kunstenaarskolonies. In het verlengde van de tentoonstelling belicht ze de werken en levens van een aantal vrouwen nader.

Meer

info:https://www.museumkaart.nl/SchatkamerDetail.aspx?id=17417&utm_source=emark&utm_medium=email&utm_campaign=campaign-mag-jan-2018-ontdekken&emarkconv=1003F182F1330F15549392F240610F373989738F4475997

Bibliotheek-nieuws

- De ***zelfgemaakte scheurkalender*** van Sanne Bloem wordt verkocht, ook in onze bibliotheek, voor € 15,- of € 20,-! We hebben er nog een paar.

Op de website <http://zelfgemaaktescheurkalender.nl> vind je allerlei informatie over het maakproces, de bijdragen, verkooppunten etc. Sanne heeft zes van onze 'enorm rijke verzameling recensies' in de scheurkalender opgenomen: *Fuzzie* van Hanna Bervoets (door Hannah Kuipers), *Hier zijn is heerlijk* van Marie Darrieussecq (door Lia Martinali), *Een klein leven* van Hanya Yanagihara door (Kimberly M), *Lila* van Marilynne Robertson (door Litanía de Graaf), de biografie *Andreas Burnier. Metselaar van de wereld* van Elisabeth Lockhorn (door Pien van Leeuwen) en *Briefroman* van Juli Zeh (door Ine van Emmerik). We hadden nog meer recensies klaar liggen, die staan in de wacht voor de volgende keer.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Negroland van Margo Jefferson, *Vrouwen & seks* van Maartje Laterveer, *Zien horen zwijgen* van Sabine van den Berg, *Reddende engel* van Renate Dorrestein, *Krimp* van Justine le Clercq en *Kerstdagen* van Jeanette Winterson.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2017/12/02/de-tere-bloemen-van-het-verstand-door-myrtle-leffring/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2017/12/08/de-boom-valt-op-mij-door-ilse-starkenburg/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2017/12/13/draad-door-julia-blackburn/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2017/12/15/mannen-leggen-me-altijd-alles-uit-door-rebecca-solnit/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2017/12/19/de-vlammende-wereld-siri-hustvedt/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2017/12/22/charlotte-salomon-berlijn-als-inspiratie-door-katja-reichenfeld/>

De leenbijdrage voor 2018 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v. naam en '*leenbijdrage 2018*'. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd.

Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 31 december 2017